सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा (५) तथा सूचनाको हकसम्बन्धी नियमावली, २०६५ को नियम ३ बमोजिम सार्वजनिक गरिएको

(स्वत: प्रकाशन)

आ.व. ०७९।८०

दोस्रो त्रैमासिक (कार्तिक-पुस) को मन्त्रालयसम्बद्ध अद्यावधिक सूचना विवरण

नेपाल सरकार

सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालय

सिंहदरबार, काठमाडौं

फोन: ०१-४२११५५६, इमेल: **info@mocit.gov.np**

२०७९ माघ

<u>विषयसूची</u>

क्र.सं.	विवरण	पेज नं.
क.	मन्त्रालयको स्वरूप र प्रकृति	१
ख.	मन्त्रालयको काम, कर्तव्य र अधिकार	१
ग.	मन्त्रालयको सङगठन संरचना, कर्मचारी संख्या एवं कार्य विवरण	२
घ.	मन्त्रालयबाट प्रदान गरिने सेवा	१०
ङ.	सेवा प्रदान गर्ने मन्त्रालयका शाखा र जिम्मेवार अधिकारी	१०
च.	सेवा प्राप्त गर्न लाग्ने दस्तुर र अवधि	११
छ.	निवेदन उपर निर्णय गर्ने प्रक्रिया र अधिकारी	११
ज.	निर्णय उपर उजुरी सुन्ने अधिकारी	११
झ.	सम्पादन भएका मुख्य कार्यहरूको विवरण	११
ञ.	सूचना अधिकारी र प्रमुखको नाम र पद	१५
ट.	ऐन, नियम, विनियम, निर्देशिका, आदेश, कार्यविधि र मापदण्ड	१६
ठ.	आम्दानी, खर्च तथा आर्थिक कारोबार सम्बन्धी अद्यावधिक विवरण	१८

(क) <u>मन्त्रालयको स्वरूप र प्रकृति</u> :-

सूचना तथा सञ्चार क्षेत्रको विकास तथा विस्तारका लागि सञ्चार मन्त्रालयको स्थापना वि.सं. २०२८ साल साउन १ गते भएको हो। प्रशासन सुधार सम्बन्धी वि.सं. २००९ सालको प्रतिवेदनले निर्माण र सञ्चार मन्त्रालय स्थापना गर्न सुझाव दिएअनुरूप सो मन्त्रालयको स्थापना भएको पाइन्छ। कार्य विभाजन नियमावली, २०२४ ले सूचना तथा प्रसार मन्त्रालयको व्यवस्था गरेको थियो भने सञ्चारलाई यातायात, सञ्चार र जलविद्युत मन्त्रालयमा राखेको थियो। प्रशासन सुधार आयोग, २०२५ ले सूचना र प्रसारण क्षेत्रलाई गृह, पञ्चायत तथा सूचना प्रसार मन्त्रालय बनाउन सिफारिस गरेको थियो। वि.सं. २०२६ सालमा निर्माण, सञ्चार र यातायात मन्त्रालय स्थापना भएको देखिन्छ। वि.सं. २०२८ सालमा छुट्टै सञ्चार मन्त्रालय स्थापना भएकोमा प्रशासन सुधार आयोग, २०४८ को सिफारिस बमोजिम तत्कालीन सञ्चार मन्त्रालयलाई सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालयमा परिवर्तन गरिएको थियो। नेपाल सरकार (कार्य विभाजन) नियमावली, २०७४ बमोजिम साबिक सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालयमा सूचना प्रविधि क्षेत्र समेत थप गरी मन्त्रालयको नाम सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालय कायम रहेको छ।

(ख) <u>मन्त्रालयको काम, कर्तव्य र अधिकार</u> :-

नेपाल सरकार (कार्यविभाजन) नियमावली, २०७४ बमोजिम सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालयको कार्यक्षेत्र देहाय बमोजिम रहेको छ:–

- सञ्चार तथा सूचना, दूरसञ्चार, सूचना तथा सञ्चार प्रविधिसम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, कार्यान्वयन र नियमन,
- दूरसञ्चार र प्रसारण फ्रिक्वेन्सी बाँडफाँट, शुल्क निर्धारण र नक्साङ्कन, प्रयोगको अनुमति, नवीकरण र नियमन,
- सूचना र सञ्चार प्रविधिसम्बन्धी अध्ययन, अनुसन्धान, प्रवर्द्धन र नियमन,
- माइक्रोवेभ प्रणालीको विस्तार, ब्यान्डविथको अन्तर्राष्ट्रिय कनेक्टिभिटी र रेडियोयन्त्र प्रयोग,
- रेडियो, टेलिभिजन, छापा सञ्चार र समाचार संस्थासम्बन्धी नीति, कानून र मापदण्ड,
- राष्ट्रियस्तरका रेडियो, टेलिभिजन, प्रसारण संस्था र बहुवितरण प्रसारण प्रणालीको अनुमति, नवीकरण र नियमन,
- विदेशी टेलिभिजन च्यानलको डाउनलिङ्क,
- अनलाइन मिडियासम्बन्धी नीति, कानून र मापदण्ड,
- श्रमजीवी पत्रकारको न्यूनतम पारिश्रमिक सम्बन्धी नीति, कानून र मापदण्ड,
- सार्वजनिक प्रसारण, छापा र प्रसारण संस्था सम्बन्धी नीति, कानून र मापदण्ड,
- स्वदेशी तथा नेपालबाट प्रसारण गरिने विदेशी छापा प्रकाशन सम्बन्धी नीति, कानून र मापदण्ड,
- राष्ट्रिय विज्ञापन नीति र मापदण्ड,
- हुलाक सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, सञ्चालन र नियमन,
- हुलाक टिकट प्रकाशन, भण्डारण तथा अभिलेख व्यवस्थापन,
- धनादेश सेवा, हुलाक बचत बैंक र अन्तर्राष्ट्रिय डाँक लेखा व्यवस्थापन,
- चलचित्र र सिनेमा हलसम्बन्धी नीति, कानून र मापदण्ड,
- सुरक्षण मुद्रण

- नेपाल राजपको मुद्रण, वितरण तथा अभिलेख,
- पत्रपत्रिका सम्बन्धी आचारसंहिता,
- भू-उपग्रहको उपयोग,
- सूचना प्रविधिको प्रवर्द्धन, राष्ट्रिय सूचना प्रविधि केन्द्र र सूचना प्रविधि पार्क,
- साइबर सुरक्षा,राष्ट्रिय सूचना आयोग,
- प्रेस काउन्सिल, केन्द्रीय प्रेस रजिस्ट्रार, नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरण र चलचित्र विकास बोर्ड,
- मन्त्रालय सम्बन्धी राष्ट्रिय अन्तर्राष्ट्रिय संघसंस्थासँग सन्धि, सम्झौता, अभिसन्धि, सम्पर्क र समन्वय,
- मन्त्रालय सम्बन्धी सार्वजनिक संस्थान, प्राधिकरण, समिति, प्रतिष्ठान, कम्पनी आदिको सञ्चालन र नियमन,
- नेपाल इन्जिनियरिङ सेवाको इलेक्ट्रोनिक एण्ड टेलिकम्युनिकेसन इन्जिनियरिङ समूह सञ्चालन।

(ग) मन्त्रालयको सङ्गठन संरचना, कर्मचारी संख्या एवं कार्य विवरणः-

१. संगठन संरचना

सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालयको संगठन संरचना

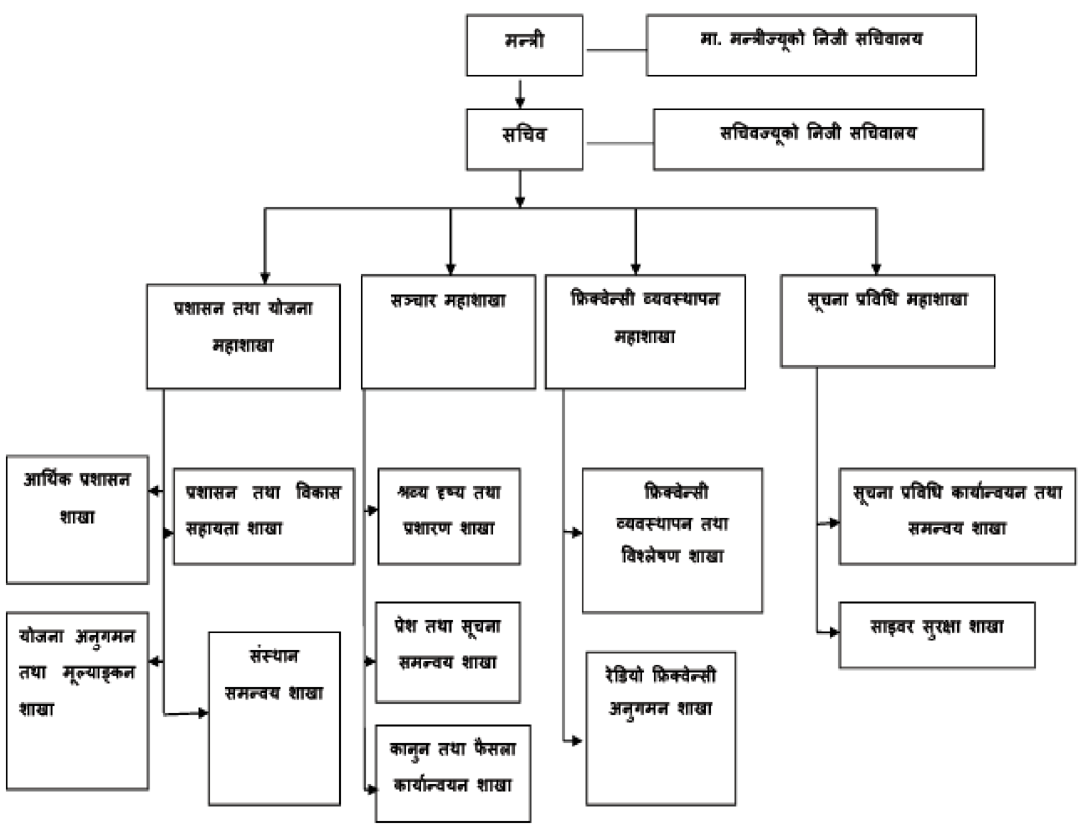

२. कर्मचारी सङ्ख्या

क्र. सं.	पद	श्रेणी	सेवा	समूह उपसमूह	स्वीकृत दरबन्दी	पूर्ति	रिक्त	कैफियत
१	सचिव	विशिष्ट श्रेणी	नेपाल प्रशासन सेवा		१	१	-	
२	सहसचिव	रा.प.प्रथम श्रेणी	नेपाल प्रशासन सेवा	सामान्य प्रशासन समूह	२	२	-	
३	प्रमुख टेक्नीकल अफिसर	रा.प.प्रथम श्रेणी	नेपाल इन्जिनियरिङ सेवा	इलेक्ट्रोनिक्स एण्ड टेलिकम	१	१	-	
४	सहसचिव	रा.प.प्रथम श्रेणी	विविध		१	१	-	
५	उप सचिव	रा.प. द्वितीय श्रेणी	नेपाल प्रशासन सेवा	सामान्य प्रशासन समूह	६	६	-	
६	उपसचिव	रा.प.द्वितीय श्रेणी	विविध		२	२	-	
७	उपसचिव (कानून)	रा.प.द्वितीय श्रेणी	नेपाल न्याय सेवा/कानून	कानून	१	१	-	
८	उपसचिव (लेखा)	रा.प.द्वितीय श्रेणी	नेपाल प्रशासन	लेखा	१	१	-	
९	वरिष्ठ प्राविधिक अफिसर	रा.प.द्वितीय श्रेणी	नेपाल इन्जिनियरिङ सेवा	इलेक्ट्रोनिक्स टेलिकम	२	२	-	
१०	शाखा अधिकृत	रा.प.तृतीय श्रेणी	नेपाल प्रशासन सेवा	सामान्य प्रशासन समूह	१४	१४	-	
११	लेखा अधिकृत	रा.प.तृतीय श्रेणी	नेपाल प्रशासन सेवा	लेखा	१	१	-	
१२	कानुन अधिकृत	रा.प.तृतीय श्रेणी	न्याय	कानून	१	०	१	
१३	कम्प्युटर इन्जिनर	रा.प.तृतीय श्रेणी	विविध		४	४	-	
१४	इलेक्ट्रोनिक इन्जिनियर	रा.प.तृतीय श्रेणी	नेपाल इन्जिनियरिङ्ग सेवा	इलेक्ट्रोनिक एण्ड टेलिकम्युनिकेशन इन्जिनियरिङ	५	५		
१५	कम्प्युटर अधिकृत	रा.प.तृतीय श्रेणी	नेपाल विविध सेवा		१	१	-	
१६	नायव सुब्बा	रा.प.अनं. प्रथम श्रेणी	नेपाल प्रशासन सेवा	सामान्य प्रशासन समूह	११	९	२	
१७	लेखापाल	रा.प.अनं. प्रथम श्रेणी	नेपाल प्रशासन	लेखा	१	१	-	
१८	टाइपिस्ट ना.सु.	रा.प.अनं.प्रथम	नेपाल प्रशासन सेवा	सामान्य प्रशासन समूह	२	२	-	Ŷ
१९	इलेक्ट्रो सहायक	रा.प.अनं. प्रथम श्रेणी	नेपाल इन्जिनियरिङ्ग सेवा	इलेक्ट्रोनिक्स एण्ड टेलिकम	२	१	१	
२०	कम्प्युटर अपरेटर	रा.प.अनं. प्रथम श्रेणी	नेपाल विविध सेवा		४	४	-	*३
२१	भारी सवारी चालक	श्रेणी विहिन			१	१	-	
२२	हलुका सवारी चालक	श्रेणी विहिन			७	७	-	७*
२६	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहिन	नेपाल प्रशासन सेवा	सामान्य प्रशासन समूह	१४	१४		१४*
	हाल कायम रहेको कूल दरबन्दी संङ्ख्या (* - करार सेवाबाट पूर्ति गरिएको)				**८५**	**८१**	४	

३. कार्य विवरण

(अ) प्रशासन तथा योजना महाशाखा :-

- मन्त्रालय र अन्तर्गतको कर्मचारी प्रशासन र सामान्य प्रशासन सम्बन्धी कार्य गर्ने।
- मन्त्रालय र अन्तर्गतको जनशक्ति योजना र व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य गर्ने।
- सञ्चार, सूचना, सूचना प्रविधि, दूरसञ्चार, हुलाक, मुद्रण, चलचित्र आदि सम्बन्धी वार्षिक योजना कार्यक्रम र बजेट सम्बन्धी कार्य गर्ने।
- दूरसञ्चार, हुलाक, मुद्रण सम्बन्धी नीति र कानून तर्जुमा कार्यान्वयन सम्बन्धी कार्य गर्ने।
- आवधिक योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्याङ्कन सम्बन्धी कार्य गर्ने।
- मन्त्रालयको कार्यक्षेत्र सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थासंग सम्बन्ध, सम्पर्क, समन्वय, सहायता सम्बन्धी कार्य गर्ने।
- मन्त्रालय सम्बद्ध आयोग, प्राधिकरण, संस्थान, बोर्ड, समिति आदिको समन्वय, सहजीकरण, नियमन सम्बन्धी कार्य गर्ने।
- मन्त्रालयको आर्थिक र प्रशासन सम्बन्धी कार्य गर्ने।
- कर्मचारीहरूको कार्यविवरण सम्बन्धी कार्य गर्ने।
- मन्त्रालयको विषयसँग सम्बन्धित सेवा, समूह, उपसमूहको सञ्चालन।

(१) प्रशासन तथा विकास सहायता समन्वय शाखा :-

- मन्त्रालय र अन्तर्गतका कर्मचारी प्रशासन र सामान्य प्रशासन सम्बन्धी कार्यहरू गर्ने।
- मन्त्रालयका लागि आवश्यक सामानहरूको आपूर्ति गर्ने तथा जिन्सी व्यवस्थापन गर्ने।
- मन्त्रालयका राजपत्र अनंकित र श्रेणीविहीन कर्मचारीहरूको काम सम्बन्धी आवश्यक व्यवस्था मिलाउने।
- जनसम्पर्क, सोधपुछ, गुनासो व्यवस्थापन र दर्ता चलानीको व्यवस्था मिलाउने।
- मन्त्रालयमा रहेका सरकारी सम्पत्तिको संरक्षण, मर्मत, सम्भार तथा उचित प्रयोगको व्यवस्था मिलाउने।
- संवैधानिक आयोग, संसदीय समिति, सतर्कता केन्द्र आदिबाट प्राप्त उजुरीहरूको व्यवस्थापन गर्ने।
- मन्त्रालय र अन्तर्गतका विभागहरूको जनशक्ति विकास तथा संगठनात्मक सुधार सम्बन्धी कार्य गर्ने।
- सूचना तथा सञ्चार क्षेत्रका अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थाहरूसँग फोकल प्वाइन्टको रूपमा सम्पर्क राखी काम गर्ने।
- अन्तर्राष्ट्रिय, क्षेत्रीय तथा अन्य दातृसंस्थाबाट सहायता उपलब्धि सम्बन्धी काम मन्त्रालयका अन्य शाखासँग आवश्यक समन्वय गरी गर्ने।
- अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रीय वा अन्य विदेशी संघ संस्थासँग सम्बन्धित महाधिवेशन, सम्मेलन, गोष्ठी, सेमिनार आदिमा नेपालको सहभागीता सम्बन्धी तयारी कार्य गर्ने।
- सञ्चार क्षेत्रमा विभिन्न किसिमका उपलब्ध सहयोग/सहायताको विवरण तयार गरी अद्यावधिक राख्ने।
- विभिन्न मुलुकका दूरसञ्चार, सूचना प्रविधि, हुलाक र प्रसारण सम्बन्धी प्रशासनबाट सोधिएका विषयहरूको जानकारी र माग हुने विवरणहरू उपलब्ध गराउने सम्बन्धी कार्य गर्ने।
- मन्त्रालयसँग सम्बन्धित सेवा, समूह, उपसमूह सञ्चालन सम्बन्धी कार्य गर्ने।
- अन्य शाखामा नपरेको मन्त्रालय सम्बन्धी कार्य गर्ने।

(२) संस्थान समन्वय शाखा :-

- मन्त्रालय अन्तर्गतका सम्बद्ध विभाग, संस्थान तथा समितिहरूको समन्वय, सहजीकरण, अनुगमन, नियमन सम्बन्धी कार्य गर्ने।
- मन्त्रालय र सम्बद्ध विभाग, संस्थान, बोर्ड, प्राधिकरण, समिति, कम्पनी आदि र सम्बद्ध सेवा प्रदायकहरूका लागि आवश्यक पर्ने विदेशी मुद्रा, आयात, भन्सार तथा बिक्रीकर छुटसम्बन्धी कार्य गर्ने।
- मन्त्रालय सम्बद्ध निकायका अध्यक्ष, कार्यकारी प्रमुख, सदस्यहरूको मनोनयन, नियुक्ति, कार्यसम्पादन करार सम्बन्धी काम गर्ने।
- मन्त्रालय सम्बद्ध संस्थान, बोर्ड, प्राधिकरण, समिति, कम्पनी आदिको फोकल शाखाको रूपमा कार्य गर्ने।

(३) योजना अनुगमन तथा मूल्याङ्कन शाखा :-

- सूचना तथा सञ्चार सम्बन्धी नीति, योजना तथा कार्यक्रम, बजेट तथा स्रोत परिचालन सम्बन्धी कार्य गर्ने।
- विभिन्न योजनाहरूको प्रगति प्रतिवेदन तयार गर्ने।
- योजनाको उपलब्धिबारे तयार पारिएको प्रतिवेदनलाई नियमित रूपमा समीक्षा तथा मूल्याङ्कन गर्ने, गराउने।
- मन्त्रालय, विभाग र संस्थानबाट सञ्चालित आवधिक योजनाहरूका कार्यान्वयनको अनुगमन प्रतिवेदन गर्ने।
- विभिन्न निकायबाट प्राप्त नीतिको मस्यौदा उपर राय/प्रतिक्रिया दिने।
- सूचना तथा सञ्चार सम्बद्ध विषयको तथ्याङ्क सङ्कलन तथा अद्यावधिक गर्ने।
- अनुगमन मूल्याङ्कनको वार्षिक कार्ययोजना स्वीकृत गराई कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयन गर्ने।

(४) आर्थिक प्रशासन शाखा :-

- साधारण र विकासतर्फको अनुमानित बजेट तयार गर्ने।
- साधारण बजेटको बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी पत्र र बजेट बाँडफाँट तयार गरी स्वीकृत गराई पठाउने।
- विकास बजेटतर्फ कार्यक्रम स्वीकृत भएपछि बजेट बाँडफाँट गर्न सहयोग पुऱ्याइ स्वीकृत कार्यक्रम, बजेट बाँडफाँट एवं स्रोत व्यवस्था खुलाई अख्तियारी पठाउने।
- केन्द्रीयस्तरको अभिलेख राख्ने र आर्थिक विवरण तयार गर्ने।
- बजेट निकासा, रकमान्तर, निकासा खर्च, लेखापरीक्षण गराउने र बेरुजु फछ्र्योट सम्बन्धी कार्य गर्ने।
- राजस्व र धरौटीको अभिलेख राख्ने।
- दातृराष्ट्र/दातृसंस्थासँग भएको सम्झौताको आधारमा प्राप्त हुनुपर्ने नगद र वस्तुगत सहायता सम्बन्धी कार्य गर्ने।

(आ) सञ्चार महाशाखा :-

- प्रेस र आमसञ्चार सम्बन्धी नीति, कानून र मापदण्ड तर्जुमा, कार्यान्वयन सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- प्रेस र आमसञ्चार माध्यमहरूलाई सहयोग, समन्वय सहजीकरण सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- श्रव्यदृष्य प्रसारण, विज्ञापन, चलचित्र सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड तर्जुमा नियमन सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- सञ्चार उद्योग, चलचित्र उद्योगलाई प्रोत्साहन, छुट सुविधा सिफारिस सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- चलचित्र जाँच र नियमन सम्बन्धी कार्य गर्ने।

(१) श्रव्यदृष्य तथा प्रसारण शाखा :-

- चलचित्र जाँचपास र प्रदर्शन सम्बन्धी कार्य गर्ने।
- केन्द्रिय चलचित्र जाँच समितिको सचिवालयको कार्य गर्ने।
- चलचित्र प्रदर्शन सम्बन्धी संघ, संस्था, उद्योग, फर्म दर्ता गर्न सम्बन्धित निकायमा सिफारिस गर्ने।
- रेडियो तथा टेलिभिजन प्रसारण सम्बन्धी कार्यहरूमा नीतिगत तथा कार्यक्रमगत समन्वय गर्ने।
- प्रसारण संस्थाहरूलाई विदेशी मुद्रा सटही सुविधा दिने।
- भन्सार महशुल कर छुट सम्बन्धी कार्य गर्ने।
- प्रसारण संस्थाबाट हुने विज्ञापन सम्बन्धी कार्य गर्ने।
- रेडियो र टेलिभिजनको प्रसारण, प्रवर्द्धन र विकास सम्बन्धी संभाव्यता अध्ययन गर्ने।
- विदेशी डकुमेन्ट्री/चलचित्र छायाँकन अनुमति दिने।

(२) प्रेस तथा सूचना समन्वय शाखा :-

- नेपाल सरकारको प्रेस र आमसञ्चार सम्बन्धी नीति र कार्यक्रमको तर्जुमा सम्बन्धी कार्य गर्ने।
- प्रेस नीतिको कार्यान्वयनमा भएका कठिनाइहरूको अध्ययन गरी सुधारात्मक उपायहरूबारे राय दिने।
- सूचना तथा प्रसारण विभागसँग समन्वय राखी प्रेस सूचना सम्बन्धी कार्य गर्ने।
- अनलाइन सञ्चार माध्यमको नियमन सम्बन्धी कार्य गर्ने।
- नेपाल सरकार र प्रेसबीच सुमधुर सम्बन्ध विकसित गर्न आवश्यक तथा सामयिक उपायहरू पत्ता लगाउने।
- नेपाल सरकारको नीति र कार्यक्रम तथा विभिन्न निकायहरूको क्रियाकलापबारे राष्ट्रिय अखण्डता, साम्प्रदायिक सद्भाव, शान्ति सुरक्षा खलल हुने गरी प्रकाशित भएका भ्रामक समाचारहरूको खण्डन गराउने परिपाटीलाई विकसित गर्दै लैजाने।
- राज्यभर प्रेस सेवाको वर्तमान स्थितिको मूल्याङ्कन गरी आवश्यकता अनुसार सम्बन्धित ऐन नियमहरूमा सुधार गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाउने।
- विभिन्न सूचना सामग्रीहरूको योजना, उत्पादन, प्रकाशन र वितरणसम्बन्धी नीतिका लागि रायसल्लाह दिने।
- सञ्चारको हक र सूचनाको हक सम्बन्धी कार्यमा समन्वय गर्ने।

(३) कानून तथा फैसला कार्यान्वयन शाखा :-

- मन्त्रालय र सम्बद्ध निकायको ऐन/नियम र नीति/कार्यविधि/गठन आदेश तर्जुमा तथा समय सापेक्ष संशोधन/परिमार्जन गर्ने।
- मन्त्रालयसँग सम्बन्धित विषयमा निर्मित ऐन/नियम/नीति/कार्यविधि/गठन आदेशहरूमा कानूनी राय परामर्श दिने।
- विभिन्न तहका अदालतमा मन्त्रालय विरुद्ध परेका मुद्दामा लिखित जवाफ सम्बन्धी कार्य गर्ने।
- अदालतबाट भएका मन्त्रालयका सम्बद्ध फैसला कार्यान्वयन गर्ने।

(इ) फ्रिक्वेन्सी व्यवस्थापन महाशाखा :-

- ITU Radio Regulation मा आधारित Spectrum व्यवस्थापनका लागि आवश्यक प्रणाली, नीति, नियम सम्बन्धी राष्ट्रिय योजना तथा कार्यक्रम तर्जुमा, पुनरावलोकन, परिमार्जन एवं परिस्कृत गर्ने।
- नेपालको Orbital Slot Allocation को उपयोग सम्बन्धमा ITU सँग आवश्यक समन्वय गरी Allocated Slot प्रयोगको निम्ति आवश्यक व्यवस्था गर्ने।
- राष्ट्रिय फ्रिक्वेन्सी Allocation Table तयार गर्ने र तदनुरूप Assignment, Channeling, Reforming योजनाहरू तय गर्ने।

- फ्रिक्वेन्सीको केन्द्रीय अभिलेख राख्ने।
- रेडियो ऐन, नियमको अधीनमा रही विभिन्न रेडियो सञ्चार सेवाको लागि आवश्यक पर्ने रेडियो फ्रिक्वेन्सीको इजाजत सम्बन्धी नियमन गर्ने।
- रेडियो फ्रिक्वेन्सी नीति निर्धारण समितिको सचिवालयको कार्य गर्ने।
- रेडियो उपकरण तथा प्रणालीको प्राविधिक गुणस्तर, उपयुक्त प्रविधि, प्रणाली तथा परिष्कृत गर्ने।
- अन्तर्राष्ट्रिय तथा क्षेत्रीय संस्थाहरू जस्तै ITU, ICAO, INTELSAT, APT, APSCC, ABU सँग समन्वय राखी रेडियो फ्रिक्वेन्सीहरूको प्रयोग सम्बन्धमा जानकारी गर्ने गराउने।
- रेडियो फ्रिक्वेन्सीको प्रयोगको मनिटरिङको व्यवस्था गर्ने।
- मनिटरिङ्ग स्टेसन, भ्यान लगायत पूर्वाधारको विस्तार गर्ने।
- स्थलगत निरीक्षण तथा जाँच गराउने।
- सबै प्रकारका उपलब्ध रेडियो सञ्चार एवं रेडियो प्रसारण प्रविधिहरूको अध्ययन विश्लेषण गरी सुहाउँदो प्रविधि उपयोग गर्ने व्यवस्था गर्ने।

(१) फ्रिक्वेन्सी व्यवस्थापन तथा विश्लेषण शाखा :-

- समयानुकूल ITU Radio Regulation मा आधारित Spectrum व्यवस्थापनका लागि आवश्यक प्रणाली, नीति, नियम तथा प्रविधि सम्बन्धी राष्ट्रिय योजना तथा कार्यक्रम तर्जुमा, पुनरावलोकन, परिमार्जन एवं परिष्कृत गर्ने।
- नेपालको Orbital Slot Allocation को उपयोगसम्बन्धमा ITU सँग आवश्यक समन्वय गरी Allocated Slot प्रयोगको निम्ति आवश्यक व्यवस्था गर्ने।
- राष्ट्रिय फ्रिक्वेन्सी Allocation table तयार गर्ने र तदनुरूप Assignment र Channeling योजनाहरू तय गर्ने।
- राष्ट्रिय फ्रिक्वेन्सी नीति निर्धारण समितिको बैठकमा पेस गर्नुपर्ने विषयहरूको पहिचान तथा अध्ययन गर्ने।
- रेडियो सञ्चार उपकरणको आयात/निर्यात/निर्माण/उत्पादन सम्बन्धमा प्राविधिक मापदण्डको सिफारिस तथा तदनुरूप गर्न विद्यमान ऐन, नीति, नियम तथा आदेशहरूको पुनरावलोकन गरी आवश्यकतानुसार संशोधनका लागि सिफारिस गर्ने।
- रेडियो उपकरण तथा प्रणालीको प्राविधिक गुणस्तर, उपयुक्त प्रविधि, प्रणाली तथा परिष्कृत गर्ने।
- सञ्चार प्रविधिको समयानुकूल विश्वव्यापी विकासलाई अन्वेषण तथा विश्लेषण गरी मुलुकका लागि तुलनात्मक रूपले उपयोगी प्रविधि पहिचान गर्ने सिलसिलामा नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरणसँग समन्वय राखी काम गर्ने।
- Type Approval Requirements को मस्यौदा तयार गर्ने तथा निवेदन फारमहरूको विकास गर्ने।

(२) रेडियो फ्रिक्वेन्सी अनुगमन शाखा :-

- रेडियो फ्रिक्वेन्सीको प्रयोगको मनिटरिङ तथा Assigned फ्रिक्वेन्सीहरूको प्रयोगमा बाधा भए/नभएको पहिचान गर्ने।
- फ्रिक्वेन्सी प्रयोगको दैनिक Log book तथा रजिष्टर खडा गरी फ्रिक्वेन्सी प्रयोगमा र Interference र Disturbances भए/नभएको निश्चित गर्ने।
- रेडियो मनिटरिङ स्टेसन तथा Mobile रेडियो मनिटरिङ प्रणालीको दैनिक सञ्चालन, संरक्षण, संवर्द्धन, परिमार्जन, परिष्कृत, स्याहार, सम्भार तथा मर्मत गर्ने।
- इजाजत पत्रमा तोकेको स्तरअनुसार रेडियो फ्रिक्वेन्सी प्रयोग भए/नभएको जाँच गर्ने।
- फ्रिक्वेन्सीको अनधिकृत प्रयोग भएको वा स्तरअनुसार प्रयोग गरे/नगरेको पत्ता लगाउने।

- फ्रिक्वेन्सीको अधिकृत/अनधिकृत प्रयोगहरूको वार्षिक, मासिक, अर्धवार्षिक प्रतिवेदन राख्ने।
- इजाजतपत्र जारी गर्नुपूर्व सञ्चार उपकरणहरूका प्राविधिक आधार सूचकहरू जाँच गर्ने।
- Type Approval सञ्चार उपकरण तथा यन्त्र प्रणालीहरूको प्राविधिक Performance जाँच तथा प्रणालीहरूको अभिलेख राख्ने।
- समयानुकूल मनिटरिङ प्रणालीमा सुधार र विकास गर्न योजना/कार्यक्रमहरू तर्जुमा गर्ने।
- अन्तर्राष्ट्रिय रेडियो मनिटरिङ सम्बन्धमा समन्वय गर्ने।
- स्थलगत निरीक्षण तथा जाँच गर्ने।
- सञ्चार उपकरण, यन्त्र प्रणालीको मनिटरिङ, जाँच गर्न Latest प्रविधिको प्रयोग तथा चयन गर्ने।
- अधिनस्थ कार्यहरूको प्रतिवेदन तयार गर्ने।
- अधिनस्थ कार्यहरूको यकिन गरी वार्षिक, कार्यक्रमहरूको योजना तथा बजेट तर्जुमा गर्ने तथा स्वीकृत योजना, कार्यक्रम तथा बजेटअनुसार कार्य सम्पन्न, कार्यान्वयन, अभिलेख राख्ने।
- तालिम सेमिनार, कार्यशाला, गोष्ठी आदिहरूका उपलब्धि, निर्णय कार्यक्रम तथा सिफारिसहरू कार्यान्वयन गर्ने।
- अधिनस्थ कार्यहरू पुनरावलोकन, मूल्याङ्कन तथा परिमार्जन गर्ने।
- रेडियो मनिटरिङ सम्बन्धमा ITU ले तोकेको प्राविधिक स्तर कायम गर्ने।

(ई) सूचना प्रविधि महाशाखा :-

- सूचना तथा सञ्चार प्रविधि नीतिको कार्यान्वयनको लागि सम्बन्धित निकायहरूसँगको समन्वयमा आवश्यक कार्ययोजना तयार गर्ने र उक्त कार्ययोजनाको कार्यान्वयनमा सम्बन्धित निकायहरूलाई सहजीकरण गर्ने र प्रगति अनुगमन गर्ने।
- सूचना तथा सञ्चार प्रविधि नीतिको आवधिक रूपमा विश्लेषण गरी समयानुसार पुनरावलोकन गर्न सहयोग गर्ने।
- सङ्घीय, प्रादेशिक तथा स्थानीय सरकारलाई सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको प्रयोग गरी सुशासन प्रदान गर्न तथा सामाजिक तथा आर्थिक विकास गर्न आवश्यक कार्यक्रम बनाई कार्यान्वयन गर्न सहयोग पुऱ्याउने।
- सङ्घीय, प्रादेशिक तथा स्थानीय सरकारका सूचना प्रविधि प्रणालीहरूको मानकीकरण (Standardize) गरी अन्तरआबद्ध (Interoperable) बनाउन आवश्यक मानक तथा निर्देशिका तयार गर्ने।
- साइबर सुरक्षाको स्तर वृद्धि गर्न तथा साइबर अपराध नियन्त्रण गर्नउपयुक्त नीतिगत तथा कानूनी व्यवस्थाको लागी अध्ययन गरी सिफारिस गर्ने।
- नेपालमा साइबर सुरक्षाको स्तर वृद्धि गर्न आवश्यक संरचना, पूर्वाधार तथा क्षमताको विकास गर्ने
- नेपालमा साईवर सुरक्षाको क्षेत्रमा कार्यरत संघ सस्थाहरूलाई समन्वयन तथा अनुगमन गर्ने।
- सूचना प्रविधिमा राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय क्षेत्रमा भएका विकासमा पहुँच पुऱ्याई प्रविधि हस्तान्तरणलाई सहजीकरण गर्ने।
- सूचना प्रविधि सम्बन्धमा अध्ययन अनुसन्धान केन्द्रको रूपमा कार्य गर्ने।

(१) सूचना प्रविधि कार्यान्वयन तथा समन्वय शाखा :-

- सूचना तथा सञ्चार प्रविधि नीतिमा उल्लिखित सरोकारवाला निकायहरूको संलग्नतामा कार्यक्रमहरूको पहिचान गरी कार्ययोजना तयार गर्ने।
- e-Government, e-Commerce, Trade and Industry Promotion, e-Payment, IT Industry Promotion, e-Agriculture, e-Tourism, e-Health जस्ता क्षेत्रमा नेपाललाई आवश्यक उपयुक्त प्रविधिको पहिचान गरी सो प्रविधि प्रयोगको क्षमता विकास गर्ने।

- नेपाल सरकारका निकायहरूले कार्यान्वयन गर्नुपर्ने सूचना प्रविधि सम्बन्धी कार्यक्रमहरूको प्रगति विवरण सङ्कलन गरी सम्बन्धित निकायमा पेश गर्ने।
- सूचना तथा सञ्चार प्रविधि नीतिको आवधिक रूपमा विश्लेषण गरी समयानुसार पुनरावलोकन गर्न सहयोग गर्ने।
- सङ्घीय, प्रादेशिक तथा स्थानीय सरकारलाई सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको प्रयोग गरी सुशासन प्रदान गर्न तथा सामाजिक तथा आर्थिक विकास गर्न आवश्यक कार्यक्रम बनाई कार्यान्वयन गर्न सहयोग पुऱ्याउने।
- सङ्घीय, प्रादेशिक तथा स्थानीय सरकारका सूचना प्रविधि प्रणालीहरूको मानकीकरण (Standardize) गरी अन्तरआबद्ध (Interoperable) बनाउन आवश्यक मानक तथा निर्देशिका तयार गरी कार्यान्वयन गर्ने वा गर्न सहजीकरण गर्ने।

(२) साइबर सुरक्षा शाखा :-

- साइबर सुरक्षाको स्तर वृद्धि गर्न तथा साइबर अपराध नियन्त्रण गर्न उपयुक्त नीतिगत तथा कानूनी व्यवस्थाको लागी अध्ययन गरी सिफारिस गर्ने।
- नेपालमा साइबर सुरक्षा तथा सूचना सुरक्षाको लागि आवश्यक मापदण्ड तयार गरी सो मापदण्ड कार्यान्वयन गर्ने।
- नेपालमा साइबर सुरक्षाको स्तर वृद्धि गर्न आवश्यक संरचना तथा पुर्वाधारको विकास गर्ने।
- साइबर सुरक्षाको स्तर वृद्धि गर्न तथा साइबर अपराध नियन्त्रण गर्न क्षमता विकास गर्ने।
- नेपालमा साइबर सुरक्षाको क्षेत्रमा कार्यरत संघसंस्थाहरूलाई समन्वय तथा अनुगमन गर्ने।
- मन्त्रालयको आन्तरिक सूचना प्रविधिको व्यवस्थापन गर्ने।

(घ) मन्त्रालयबाट प्रदान गरिने सेवा

नेपाल सरकार (कार्यविभाजन) नियमावली, २०७४ बमोजिमका कार्यक्षेत्र सम्बद्ध तथा प्रचलित कानूनहरूद्वारा तोकिएका कार्यहरूसँग सम्बन्धित सेवाहरू।

(ङ) सेवा प्रदान गर्ने मन्त्रालयका शाखा र जिम्मेवार अधिकारी

सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालयको कार्यक्षेत्र भित्र समाविष्ट विभिन्न क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्न मन्त्रालयमा देहाय बमोजिमका महाशाखा शाखाहरूको प्रबन्ध गरिएको छ।

क्र.सं.	महाशाखा, शाखा	जिम्मेवार अधिकारी	जिम्मेवार अधिकारीको नाम
१.	**सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालय**	**सचिव**	**श्री बैकुण्ठ अर्याल**
२	**प्रशासन तथा योजना महाशाखा**	**सहसचिव**	**श्री उत्तर कुमार खत्री**
	प्रशासन तथा विकास साहयता समन्वय शाखा	उपसचिव	श्री पंकज भुर्तेल
	योजना अनुगमन तथा मूल्याङ्कन शाखा	उपसचिव	श्री रेखा पाण्डे के.सी
	संस्थान समन्वय शाखा	उपसचिव	श्री सुरेन्द्र थापा
	आर्थिक प्रशासन शाखा	उपसचिव (लेखा)	श्री श्रीधर ज्ञवाली

३	**सञ्चार महाशाखा**	**सहसचिव**	**श्री सेवन्तक पोखरेल**
	प्रेस तथा सूचना समन्वय शाखा	उपसचिव	श्री निर्मला न्यौपाने
	श्रव्यदृश्य तथा प्रसारण शाखा	उपसचिव	श्री महेश पराजुली
	कानून तथा फैसला कार्यान्वयन शाखा	उपसचिव (कानून)	श्री टंक बहादुर महत
४	**सूचना प्रविधि माहाशाखा**	**सहसचिव (प्राविधिक)**	**श्री अनिल कुमार दत्त**
	सूचना प्रविधि कार्यान्वयन तथा समन्वय शाखा	उपसचिव	श्री शिव कुमार पोखरेल
	साइबर सुरक्षा शाखा	उपसचिव	श्री इन्द्र प्रसाद मैनाली
५.	**फ्रिक्वेन्सी व्यवस्थापन माहाशाखा**	**प्रमुख टेक्निकल अफिसर**	**श्री गौरव गिरी**
	फ्रिक्वेन्सी व्यवस्थापन तथा विश्लेषण शाखा	वरिष्ठ प्राविधिक अफिसर	श्री अनुप नेपाल
	रेडियो फ्रिक्वेन्सी अनुगमन शाखा	वरिष्ठ प्राविधिक अफिसर	श्री रविन कुमार चापागाई

(च) सेवा प्राप्त गर्न लाग्ने दस्तुर र अवधि

१. सेवा प्राप्त गर्ने लाग्ने दस्तुर

सूचनाको हक सम्बन्धी नियमावली, २०६५ को नियम ४ बमोजिम र चलचित्र (निर्माण, प्रदर्शन तथा वितरण) ऐन, २०२६ र नियमावली लगायत अन्य प्रचलित कानूनले तोके बमोजिमको दस्तुर।

२. सेवा प्राप्त गर्न लाग्ने अवधि

सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ७ ले तोकेको अवधिभित्र र चलचित्र (निर्माण, प्रदर्शन तथा वितरण) ऐन, २०२६ र नियमावली लगायत अन्य विशेष ऐनले तोकेकोमा सोही बमोजिम।

(छ) निवेदन उपर निर्णय गर्ने प्रक्रिया र अधिकारी

प्राप्त निवेदन/ उजुरीहरू जिम्मेवार अधिकारीले हेरी सम्बन्धित महाशाखा र शाखामा आवश्यक कारवाहीका लागि पठाइने र शाखा प्रमुखबाट प्रचलित कानून एवं स्वीकृत कार्यविधि बमोजिम कारबाहि प्रक्रिया अगाडि बढाइने।

(ज) निर्णय उपर उजुरी सुन्ने अधिकारी

सचिव श्री बैकुण्ठ अर्याल

(झ) सम्पादन भएका मुख्य कार्यहरूको विवरण :-

(१) श्रव्यदृष्य तथा प्रसारण सम्बन्धी :-

विवरण	२०७९ कार्तिक महिनाको प्रगति विवरण	२०७९ मङ्सिर महिनाको प्रगति विवरण	२०७९ पुस महिनाको प्रगति विवरण	आ. व. २०७९।८० को कार्तिक, मङ्सिर र पुस महिनाको प्रगति विवरण
कथानक चलचित्र जाँच संख्या	हिन्दी- ४ नेपाली- ३ अंग्रेजी- २	हिन्दी-२ नेपाली- १ गुरुङ भाषा-१ भोजपुरी-१ अंग्रेजी-१	हिन्दी- २ नेपाली- ८ जम्मा =१०	३ महिनामा जांच गरिएको जम्मा चलचित्र
जम्मा संख्या	९	६	१०	२५
चलचित्र जाँच तथा प्रदर्शन अनुमति तर्फ राजस्व आम्दानी	रु १,०५,००० ।-	रु ६८,०००।-	रु ७०,०००।-	जम्मा = रु २,४३,०००।-
विज्ञापन चलचित्र संख्या	-	५	१	६
विज्ञापन चलचित्र जाँच तर्फ राजस्व आम्दानी	रु ००००।-	रु १५,०००।-	रु ३,०००।-	जम्मा = रु १८,०००।-
विदेशी चलचित्र/डकुमेन्ट्रि छायाङ्कन अनुमति संख्या	११	१	३	१५
विदेशी चलचित्र छायांकन अनुमति राजस्व आम्दानी	१६५,०००	रु १५,०००।-	रु ४५,०००।-	रु २२५००,०००।-
विदेशी मुद्रा सिफारिस रकम	भा.रु.- ७,१४,०७,९८४।- टि.डी.एस रकम ७८०६२२८.७९-	भा.रु.- ७३२७५०००।- टि.डी.एस रकम २०७५६२५।-	भा.रु.- १५४८००००।- टि.डी.एस रकम ८६४०००।-	भा.रु.- १६०१६२९८४।- टि.डी.एस रकम १०७४५८५४।-
	यु.एस.डलर. ४४५७७.३१।— टि.डी.एस रकम ५१८७.१५।-	यु.एस.डलर. ....।- टि.डी.एस रकम ....।-	यु.एस.डलर. ५८१९६२५।— टि.डी.एस रकम २१३८२०.९०।-	यु.एस.डलर. ५८६४२०२.३१।- टि.डी.एस रकम २१९००७.२४।-

(२) प्रेस तथा सूचना सम्बन्धी :-

१. सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ बमोजिम सूचना उपलब्ध गराइएको सङ्ख्या:- ७

२. नेपाल सरकारका प्रवक्ता एवम् माननीय सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रीज्यूबाट नेपाल सरकार, मन्त्रिपरिषद्बाट भएको निर्णय सार्वजनिक पटक: ३

३. सूचनाको हकको कार्यान्वयन सम्बन्धी अनुगमन संख्या:- २९

(३) कानून तथा फैसला कार्यान्वयन सम्बन्धी :-

१. अनुमतिपत्रको अवधि बहाल नरहेको दूरसञ्चार सेवा प्रदायको सम्पत्ति व्यवस्थापन नियमावली, २०७८ मन्त्रिपरिषद्बाट स्वीकृत

(४) साइबर सुरक्षा सम्बन्धी :-

१. राष्ट्रिय साइबर सुरक्षा केन्द्रको स्थापना सम्बन्धी विस्तृत अध्ययन कार्य प्रारम्भ भएको ।

२. राष्ट्रिय साइबर सुरक्षा अनुगमन केन्द्रमार्फत सूचना तथा सञ्चार पूर्वाधार, सरकारी वेबसाइट तथा वेब एप्लिकेशन वेब सर्भिसेजमा हुन सक्ने सुरक्षा चुनौती तथा सूचना प्रविधिको माध्यमबाट हुन सक्ने अपराधजन्य गतिविधिलाई निरन्तर अनुगमन गरिएको।

३. राष्ट्रिय साइबर सुरक्षा अनुगमन केन्द्रमार्फत, सुदुर पश्चिम मुख्यमन्त्रि कार्यालयको website र सूचना प्रविधि विभाग, वैदेशिक रोजगार बोर्ड, राष्ट्रिय सूचना प्रविधि केन्द्र Hydrology Deparment उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय लगायतका सरकारी कार्यालयहरूका SEIM मा आवद्ध System हरूमा देखिएका साइवर चुनौतिहरूको समाधान गर्न सम्बन्धीत निकायहरूसँग समन्वय गरिएको ।

४. राष्ट्रिय सूचना प्रविधि आकस्मिक सहायता समूहको विभिन्न मितिमा बैठक बसी साइबर सुरक्षा सम्बन्धी देखिएका समस्या समाधानका उपायहरू र भावि योजनाका विषयमा छलफल गरिएको ।

(५) सूचना प्रविधि कार्यान्वयन सम्बन्धी :-

१. Digital Nepal फ्रेमवर्कका पहलहरुको कार्यान्वयन सम्बन्धमा सरोकारवाला निकायहरुसँग समन्वय गरी हालसम्मको प्रगती विवरण Update गरिएको ।

२. Digital Nepal Acceleration Project को Project Operation Manual तयार गरी स्वीकृत गरिएको (मा.मन्त्रीस्तर)

३. Digital Nepal Acceleration Project को लागि आवश्वयक Project Coordination लगायत विभिन्न विषय विज्ञहरुको मस्यौदा तयार गरिएको ।

४. Digital Nepal Framework सम्बन्धी प्रदेशस्तरी अन्तरक्रिया कार्यक्रमको लागि अवधारणापत्र तयार गरिएको

५. Digital Literacy कार्यक्रमको लागि प्रारम्भिक चरणको अवधारणा पत्र तयार गरी विश्व वैंकसँग समेत छलफल अगाडी बढाइएको ।

६. .np domain को मस्यौदा तयार पारिएको ।

७. G-cloud (सञ्चालन तथा व्यवस्थापन) निर्देशिकाको मस्यौदा तयार गरिएको ।

८. Digital Nepal Acceleration Project अन्तर्गत प्रथम वर्षमा गरिने कार्यक्रमहरुको सूची तयार गरी प्रस्ताव गरिएको ।

९. Digital Nepal Acceleration Project सम्बन्धमा विभिन्न Stakeholder सँग अन्तरक्रिया गरिएको ।

१०. Digital Nepal Acceleration Project सम्बन्धमा General Procurement Notice स्वीकृत गराई प्रकाशन गरिएको ।

(६) फ्रिक्वेन्सी व्यवस्थापन तथा विश्लेषण सम्बन्धी :-

१. भू-उपग्रह नीति, २०७७ अनुरुप भु-उपग्रह स्थापना र संचालनको लागि संस्थागत व्यवस्था गर्न परामर्श सेवा प्राप्त गर्न EOI प्रकाशन गरिएको (मिति २०७९/९/१५ मा)।

२. दूरसञ्चार प्राधिकरणबाट सिफारिश भई आएका दूरसञ्चार उपकरणहरुको विद्युतीय लागत राख्ने Software निर्माण तथा सञ्चालन कार्यको लागि परामर्श सेवा प्राप्त गरी Software निर्माण कार्य भईरहेको।

३. संघ, प्रदेश र स्थानीय तहमा प्रसारण र सञ्चार प्रयोजनको लागि वितरण गरिएका रेडियो फ्रिक्वेन्सिहरुको तथ्यांक संकलन गर्ने र GIS mapping गर्ने कार्यको थालनी भईसकेको।

४. दूरसञ्चार सेवा र प्रसारण सेवाको Convergence नीतिको मस्यौदा तयार गर्ने कार्य प्रारम्भ भएको।

५. रेडियो ऐन, २०१४ तथा रेडियो सञ्चार (लाईसेन्स) नियमावली, २०४९ पूनर्लेखन गरी मस्यौदा तयार गर्ने कार्य प्रारम्भ भएको।

६. एमेच्योर रिडियो कन्ट्रोल अपरेटरको लाईसेन्सको लागि लिखित/प्रयोगात्मक परीक्षा सञ्चालन गर्ने कार्य थालनी गरिएको। बैशाख महिनामा लिखित परिक्षा र जेठ महिनामा प्रयोगात्मक परीक्षा सञ्चालन गर्ने गरी तयारी गर्नुको साथै लिखित तथा प्रयोगात्मक परीक्षाको लागि पाठ्यक्रमलाई आवश्यक पुनरावलोकन गर्ने कार्य समेत भईरहेको।

७. फ्रिक्वेन्सि निर्धारण समितिको बैठक समय समयमा बसी प्रसारण सम्बन्धि संस्थाहरु र प्रसारण बाहेकका अन्य संस्थाहरुलाई फ्रिक्वेन्सि वितरण कार्य गरिएको। चालु आ.व.को दोस्रो त्रैमासिक अवधिमा चार वटा एफ.एम.रेडियोलाई फ्रिक्वन्सि तोकिएको साथै दशवटा संस्थालाई वाकी टकी सञ्चालन गर्न फ्रिक्वेन्सी तोकिएको।

८. रेडियो ऐन २०१४ तथा रेडियो (संचार) लाईसेन्स नियमावली २०४९ बमोजिम ६ वटा लाईसेन्स प्राप्त संस्थाहरुलाई दण्ड जरिवाना गरिएको।

(७) रेडियो फ्रिक्वेन्सी अनुगमन सम्बन्धी :-

(८) प्रशासन तथा विकास सहायता समन्वय सम्बन्धीः-

१. मन्त्रालय अन्तर्गतका विभिन्न निकायहरुमा मन्त्रालयको तर्फबाट प्रतिनिधित्व गर्ने ५ जना प्रतिनिधि तोकिएको।

२. कर्मचारी प्रशासन तर्फका सरुवा, पदस्थापन तथा अन्य नियमित प्रशासनिक कार्यहरु भएको।

३. सचिव बैठकको निर्णय कार्यान्वयन तथा प्रगति विवरण पठाईएको।

४. वैदशिक अध्ययन/कार्यक्रम/तालिममा मन्त्रालय र अन्तर्गत निकायहरुबाट मनोनयन -३ वटा।

५. कार्यसम्पन्न भएकाः चिठीपत्रहरु- १६० वटा र टिप्पणीहरु- ५५ वटा।

६. SMT बैठक ५ पटक भएको ।

(९) संस्थान समन्वय सम्बन्धीः-

१. नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरणको अध्यक्षको सेवाको शर्त तथा सुविधासम्बन्धी (पहिलो संशोधन) विनियमावली, २०७९ स्वीकृतिका लागि सहमति प्रदान गरिएको।
२. नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरणको सदस्यहरूको बैठक तथा अन्य सुबिधसम्बन्धी (दोस्रो संशोधन) विनियमावली, २०७९ स्वीकृतिका लागि सहमति प्रदान गरिएको।
३. नेपाल टेलिकमको आ.व. २०७९/०८० को मुनाफाबाट शेयरधनीलाई प्रति शेयर रु.४०/- (अक्षरूपी चालीस रूपैया मात्र) का दरले नगद लाभांश वितरण गर्न स्वीकृति प्रदान गरिएको।
४. प्रेस काउन्सिल कर्मचारी विनियमावली, २०७९ बनाउन मन्त्रिपरिषद्बाट स्वीकृति प्राप्त भएको।

(१०) योजना अनुगमन तथा मूल्यांकन, बजेट, खर्च र राजस्व सम्बन्धीः-

१. आर्थिक वर्ष २०७९/८० को नीति तथा कार्यक्रम र बजेट वक्तव्यमा उल्लेखित बुँदाहरूको माइलस्टोन सहितको कार्यान्वयनको कार्ययोजनाको प्रगति विवरण प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयको एकीकृत अनुगमन प्रणाली, DOIT Dashboard Portal र मन्त्रिपरिषद् निर्णय कार्यान्वयन अनुगमन प्रणाली (CDIMS) मा प्रविष्टि Entry गरिएको ।
२. आ.व. २०७८/७९ को प्रथम त्रैमासिक समीक्षा तथा मन्त्रालयस्तरीय विकास समस्या समाधान समितिको तयारी (Pre MDAC) बैठक मिति २०७९ मंसिर १५ गते सम्पन्न गरिएको ।
३. राष्ट्रिय विकास समस्या समाधान समितिको ४९ औं बैठकको निर्णय नं.३ को कार्यान्वयन गर्ने सन्दर्भमा राष्ट्रिय राजमार्ग, रणनीतिक महत्वका सडक, पुल, शहरी विकास लगायतका पूर्वाधार निर्माण तथा सोको विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयार गर्दा नै दूरसञ्चारसम्बन्धी पूर्वाधार राख्न मिल्ने Duct तथा Utility Corridor को व्यवस्था गर्ने सम्बन्धमा नीतिगत व्यवस्थाको लागि मस्यौदा तयार गरिएको ।
४. राष्ट्रिय चलचित्र नीति, २०७१ को समीक्षा गर्न समिति गठन भई कार्य प्रारम्भ भएको ।
५. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयबाट तयार गर्न लागिएको "गुणस्तरीय भौतिक पूर्वाधार निर्माण" कार्ययोजना, २०७९ को मस्यौदामा सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालयसँग सम्बन्धित विषयमा सुझाव पठाइएको ।
६. सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालयसम्बद्ध निकायहरूको आधारभूत सेवा प्रभावहमा सुधारको मार्ग चित्रसम्बन्धी अवधारणाको मस्यौदा तयार गरी प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयमा पठाइएको।
७. आर्थिक वर्ष २०७९/०८० मा मन्त्रालय र सम्बद्ध निकायहरुको पूँजीगत खर्चको त्रैमासिक / वार्षिक वित्तीय लक्ष्य प्राप्तिका लागि सञ्चालन गरिने क्रियाकलापहरूको तयार गरी प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयमा पठाइएको ।
८. सम्माननीय प्रधानमन्त्रीज्यूबाट मिति २०७९ पुष १९ गते नेपाल सरकार सचिवहरूलाई भएका निर्देशनहरूमध्ये सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालयसँग सम्बन्धित विषयहरूको कार्यान्वयन योजना तयार गरी मन्त्रालय सम्वद्ध निकायहरूलाई कार्यान्वयनका लागि पत्राचार गरिएको ।
९. आ.व. २०७८/७९ मा सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालयको अनुदानबाट सञ्चालित कार्यक्रमहरूको मूल्याङ्कन / विश्लेषण सहित प्रभावकारिता अध्ययनको लागि कार्य प्रारम्भ भएको ।

(ञ) सूचना अधिकारी र प्रमुखको नाम र पद :-

कार्यालय प्रमुखको नाम र सम्पर्क नम्बर :-

डा. बैकुण्ठ अर्याल
सचिव
सम्पर्क नं. ०१-४२११६५०

प्रवक्ताको नाम र सम्पर्क नम्बर :-

श्री सेवन्तक पोखरेल
सहसचिव/प्रवक्ता
सम्पर्क नं. ०१-४२११५७१

सूचना अधिकारीको नाम र सम्पर्क नं.:-

निर्मला न्यौपाने
उपसचिव/सूचना अधिकारी
सम्पर्क नं. ०१-४२११६२५

मन्त्रालयको वेबसाइटः **www.mocit.gov.np**, **email: info@mocit.gov.np**

(ट) ऐन, नियम, विनियम, निर्देशिका, आदेश र कार्यविधि/ मापदण्ड :-

१. **नीतिहरू :-**

- सञ्चार तथा सूचना प्रविधि क्षेत्रको दीर्घकालीन नीति, २०५९
- दूरसञ्चार नीति, २०६०
- दूरसञ्चार सेवाको रेडियो फ्रिक्वेन्सी (बाँडफाँट तथा मूल्य) सम्बन्धी नीति,२०६९
- राष्ट्रिय चलचित्र नीति, २०७१
- ब्रोडब्याण्ड नीति, २०७१
- सञ्चार तथा सूचना प्रविधि नीति, २०७२
- आमसञ्चार नीति, २०७३
- विज्ञापन रहित (Clean Feed) नीति, २०७३
- भू-उपग्रह नीति, २०७७

२. **ऐनहरू :-**

- रेडियो ऐन, २०१४
- राष्ट्रिय समाचार समिति ऐन, २०१९
- गोरखापत्र संस्थान ऐन, २०१९
- हुलाक ऐन,२०१९
- आन्तरिक हुलाक वस्तु (बीमा गर्ने) ऐन, २०१९
- चलचित्र (निर्माण, प्रदर्शन तथा वितरण) ऐन, २०२६
- सञ्चार संस्थान ऐन, २०२८
- छापाखाना र प्रकाशन सम्बन्धी ऐन, २०४८
- प्रेस काउन्सिल ऐन, २०४८
- राष्ट्रिय प्रसारण ऐन, २०४९
- श्रमजीवी पत्रकार सम्बन्धी ऐन, २०५१
- दूरसञ्चार ऐन, २०५३
- विद्युतीय (इलेक्ट्रोनिक) कारोबार ऐन, २०६३
- सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४
- विज्ञापन (नियमन गर्ने) ऐन, २०७६

३. **नियमहरू :-**

- आन्तरिक हुलाक वस्तु बीमा गर्ने नियमहरू, २०१९
- हुलाक नियमावली, २०२०
- गोरखापत्र कर्पोरेशन नियमहरू, २०२१
- धनादेश नियमावली,२०३१
- हुलाक बचत बैङ्क नियमावली, २०३३
- अतिरिक्त हुलाक नियमावली,२०३४
- बहिरङ्ग हुलाक नियमावली,२०३४
- राष्ट्रिय समाचार समिति नियमावली,२०४१
- छापाखाना र प्रकाशन सम्बन्धी नियमावली, २०४९

- प्रेस काउन्सिल (कार्य व्यवस्था) नियमावली, २०४९
- रेडियो सञ्चार (लाईसेन्स) नियमावली, २०४९
- राष्ट्रिय प्रसारण नियमावली, २०५२
- श्रमजीवी पत्रकार सम्बन्धी नियमावली,२०५३
- दूरसञ्चार नियमावली,२०५४
- मुद्रण सम्बन्धी नियमहरू, २०५५
- चलचित्र (निर्माण, प्रदर्शन तथा वितरण) नियमावली,२०५७
- रेडियो प्रसार सेवा विकास समिति कर्मचारी सेवा शर्त नियमावली, २०५७
- विद्युतीय कारोबार नियमावली, २०६४
- सूचनाको हक सम्बन्धी नियमावली,२०६५
- विज्ञापन (नियमन गर्ने) नियमावली,२०७७

४. निर्देशिकाहरू :-

- हुलाक टिकट प्रकाशन निर्देशिका,२०७०
- पत्रकार दुर्घटना बीमा (व्यवस्थापन) निर्देशिका,२०७०
- नेपाल सरकारको सूचना प्रविधि प्रणाली (व्यवस्थापन तथा सञ्चालन) निर्देशिका, २०७१
- नेपाल दूरसञ्चार कम्पनी लिमिटेडको प्रबन्ध निर्देशकको नियुक्ति र सेवा सुविधा सम्बन्धी निर्देशिका, २०७८
- अनलाइन सञ्चार माध्यम सञ्चालननिर्देशिका, २०७३
- सूचना प्रविधि आकस्मिक सहायता समूह सञ्चालन तथा व्यवस्थापन निर्देशिका, २०७५
- सरकारी निकायमा विद्युतीय पत्राचार (इमेल) व्यवस्थापन सम्बन्धी निर्देशिका, २०७५
- सूचना प्रविधि आकस्मिक सहायता समूह सञ्चालन तथा व्यवस्थापन निर्देशिका, २०७५
- पत्रकार वृत्ति कोष स्थापना तथा सञ्चालन निर्देशिका, २०७५
- सूचनाको हकको कार्यान्वयनसम्बन्धी अनुगमन निर्देशिका, २०७६
- सरकारी निकाय सञ्चालनसम्बन्धी एकीकृत विद्युतीय प्रणाली निर्देशिका, २०७८
- नागरीक एप सञ्चालन तथा व्यवस्थापन निर्देशिका, २०७८
- सरकारी वेबसाइट निर्माण तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी निर्देशिका, २०७८

५. आदेशहरू :-

- रेडियो प्रसार सेवा विकास समिति (गठन) आदेश, २०४१
- राष्ट्रिय सूचना प्रविधि विकास समिति (गठन) आदेश, २०५८
- दूरसञ्चार पूर्वाधार निर्माण तथा सहप्रयोगसम्बन्धी आदेश,२०६९
- सुरक्षण मुद्रण विकास समिति गठन आदेश, २०७३

६. कार्यविधि/मापदण्डहरू :-

- राष्ट्रिय पत्रकारिता पुरस्कार र वरिष्ठ पत्रकार सम्मानलाई ब्यवस्थित गर्ने कार्यविधि, २०७२
- सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालयसँग सम्वद्ध निकायका अध्यक्ष, सदस्य र पदाधिकारीको नियुक्ति तथा मनोनयनसम्बन्धी मापदण्ड, २०७३
- पत्रकारितासँगसम्बन्धित संघ संस्थाहरूलाई अनुदान तथा आर्थिक सहयोग वितरणसम्बन्धी कार्यविधि, २०७३
- चलचित्र छायाङ्कनमा सम्पर्क अधिकृत खटाउने सम्बन्धी कार्यविधि, २०७३,

- चलचित्र जाँच समितिको कार्यविधि, २०७४
- नेपाल दूरसञ्चार कम्पनी लिमिटेडको प्रबन्ध निर्देशक नियुक्ति सिफारिस सम्बन्धी कार्यविधि, २०७८
- स्थानीय तहको सरकारबाट सम्पादन हुने एफ.एम. रेडियो तथा टेलिभिजन (व्यवस्थापन तथा सञ्चालन) नमूना कार्यविधि, २०७५
- प्रदेश तहको सरकारबाट सम्पादन हुने एफ.एम. रेडियो (व्यवस्थापन तथा सञ्चालन) नमूना कार्यविधि, २०७५
- प्रदेश र स्थानीय तहहरूलाई रेडियो फ्रिक्वेन्सी उपलब्ध गराउने सम्बन्धी कार्यविधि, २०७६
- आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली, २०७८

(ठ) आम्दानी, खर्च तथा आर्थिक कारोबार सम्बन्धी अद्यावधिक विवरण

१. मन्त्रालयबाट मातहतका निम्नानुसारका निकायहरुमा तलव भत्ता तथा सञ्चालन अनुदान एवम् कार्यक्रम बापतका निकासाहरु उपलब्ध गराइएको छ ।

२. तलबभत्ता तथा सञ्चालन अनुदान तर्फ रेडियो नेपालका लागि रु.५,५७,९७,०००/- , राष्ट्रिय समाचार समिति तर्फ रु.३,४१,९९,०००/- र प्रेस काउन्सिल तर्फ रु.१,२०,२८,०००/- तथा बिभीन्न कार्यक्रमहरुका लागि नेपाल टेलिभिजनलाई रु.६५,००,०००/-, गोरखापत्र संस्थानलाई रु.१,८५,००,०००/- तथा बिज्ञापन बोर्डलाई रु. २,०२,५४,०००/- गरी जम्मा रु. १४ करोड ७२ लाख अठहत्तर हजार २ सय ५४ रुपैयाँ निकासा पठाइएको छ।

३. मन्त्रालयबाट तलब-भत्ता तथा कार्यालय ब्यबस्थापन खर्च रु.२,८१,८८,९२३/- र पूँजीगत खर्चमा रु.१६,२६,७२६/- भूक्तानी भएको छ।

४. दूरसञ्चार तथा इन्टरनेट सेवा प्रदायकहरुबाट रु.३,३७,३८,९७,४७४/- रोयल्टी राजस्ब बापत तथा रु.२४,९५,२८,३८०/- फ्रिक्वेन्सी दस्तुर बापत राजस्व प्राप्त भएको छ।

५. स्वीकृत कार्यक्रम अनुरुप आन्तरिक आर्थिक कार्यविधि तथा राजस्व लेखा प्रणाली अध्ययन तथा सिफारिश समितिको बैठक बसी बिभीन्न निर्णयहरु गरिएको छ।

६. दूरसञ्चार तथा इन्टरनेट सेवा प्रदायकहरुलाई आ.व. २०७८/७९ को रोयल्टी राजस्व महालेखा नियन्त्रक कार्यालयको राजस्व पोर्टल उपयोग गरी रहे बसेकै स्थानबाट अनलाइन बुझाउन सहजीकरण गरिएको छ। हाल यसबाट ४० को संख्याका सेवा प्रदायकहरु रोयल्टी राजस्व बुझाउन सक्ने गरी लाभान्वित भएका र छरितो र भरपर्दो विधिबाट समयभित्रै राजस्व प्राप्त गर्न मन्त्रालयलाई सहज भएको छ।